

Yttrande
2016-08-10

Regeringskansliet
Arbetsmarknadsdepartementet
103 33 Stockholm

Yttrande angående regeringskansliets promemoria 2016-06-21 om nytt ersättningssystem för ensamkommande barn och unga. Dnr A 2016/01307/1.

Föreningen Sveriges Överförmyndare, FSÖ, består av ca 900 medlemmar, vilket är merparten av överförmyndare, överförmyndarnämnder och anställda inom verksamheten i landets kommuner. FSÖ:s styrelse är inte formell remissinstans men vill härmed framföra sina synpunkter då delar av promemorian direkt berör överförmyndarverksamheten.

Sammanfattning

FSÖ anser att principen om schablonbidrag kan tillstyrkas men beräkningarna måste göras rimliga. FSÖ har gjort en beräkning som redovisas.

I promemorian föreslås att anvisningskommunen erhåller statsbidraget vilket är rimligt med de bestämmelser som finns i socialtjänstlagen och som innebär att placerande kommun står för ett sammanhållet ansvar och för kostnaderna även om barnet placerats i en annan kommun. FSÖ menar att denna princip inte kan gälla de delar av statsbidragen som rör överförmyndarnas verksamhet då kostnadsansvarig kommun är den kommun där barnet vistas. Promemorians förslag innebär att anvisningskommunen får hela statsbidraget men slipper kostnaden för överförmyndarnas verksamhet. Ettdera får föräldrabalkens regler ändras så att anvisningskommunen står för godmanskostnader etc. i barnets folkbokförings/vistelsekommun eller så får statsbidraget delas upp mellan socialtjänst och överförmyndarna.

Det är vidare helt orimligt att promemorian bortser från att det saknas ett statsbidrag för överförmyndarnas handläggningskostnad för hanteringen kring gode män.

Bakgrund- FSÖ:s beskrivning

Överförmyndaren är en obligatorisk verksamhet i landets kommuner. Totalt finns det genom samverkan mellan kommuner ca 140 kontor i hela landet. Verksamheten styrs av föräldrabalken och av lag (2005:429) om gode man för ensamkommande barn.

Överförmyndaren ska förordna en god man till alla ensamkommande barn, utbilda gode män, arvodera och utöva tillsyn från barnets ankomst fram till att barnet fått uppehållstillstånd eller lämnar landet eller fyller 18 år. Efter asylperioden dvs då barnet fått uppehållstillstånd fortsätter överförmyndarens ansvar då den gode mannen blir s.k. kvardröjande god man till dess en särskilt förordnad vårdnadshavare utsetts av tingsrätten efter ansökan av socialtjänsten. Det sagda innebär att överförmyndaren har ett behov av statsbidrag dels under asylperioden men även därefter.

FSÖ synpunkter

I promemorian anges att vissa schablonbidrag går till den kommun dit ett barn har anvisats. Om barnet sedan de facto placeras i en annan kommun så har anvisningskommunen kvar finansieringsansvaret enligt SoL 2a kap 4§. Dvs statsbidraget kommer att gå till "rätt kommun".

När det gäller överförmyndarens verksamhet ser lagstiftningen annorlunda ut. Den kommun där barnet är folkbokfört eller vistas (föräldrabalken 11 kap 25§) är behörig dvs ansvarig. Det innebär att kostnadsansvaret kommer att hamna på en annan kommun är den kommun som gjort placeringen enligt SoL och som uppbär statsbidraget. Detta faktum kommer att kommenteras nedan.

Promemorians kap 1 om utgångspunkter för nytt statsbidragssystem

Avsikten med förslaget i promemorian är att förenkla regelverket, minska det administrativa arbetet för kommunerna och Migrationsverket med de nuvarande detaljerade statsbidragsansökningarna. Syftet är även att dämpa kostnadsutvecklingen men kommunernas åtagande ska kvarstå oförändrat.

FSÖ synpunkter

FSÖ har inget att erinra mot grundidén i förslaget.

Promemorians kap 2 om nuvarande regler om ersättning

I kapitlet redovisas de nuvarande statsbidragsreglerna. Det som direkt rör överförmyndarna är SFS 2002:1118, 8§ där det anges att statsbidrag erhålls för faktiska kostnader för god man dvs arvoden, omkostnader för den gode mannen inkl. tolkkostnader. Förordningen gäller asylsökande. Den kommun/överförmyndare som de facto har kostnader söker statsbidrag oavsett vilken kommun som är ansvarig kommun enligt socialtjänstlagen.

I kapitlet redovisas vidare SFS 2010:1122. I 31§ som gäller barn med uppehållstillstånd anges att ett engångs schablonbidrag utbetalas om 30 000 kr för ...”kostnaden för god man och särskilda kostnader inom socialtjänsten...”. Utbetalningen sker utan anfordran till ”den kommun som först tar emot barnet.”

FSÖ synpunkter.

FSÖ har inget att erinra mot beskrivningen i kapitlet men konstaterar att inget nämns om att överförmyndarnas handläggningskostnad är helt utan statsbidrag. Dessutom betalas bidraget om 30 000 kr ut till den kommun dit barnet först anvisats. Då 34% av barnen placeras i en annan kommun än anvisningskommunen så innebär den nuvarande regeln att anvisningskommunen får statsbidraget men barnets vistelsekommun får ansvara för alla kostnader inom överförmyndarens verksamhet. Inom socialtjänstens verksamhet spelar statsbidragsförfarandet ingen roll då kostnadsansvaret kvarstår i den kommun som gjort placeringen. Då schablonen om 30 000 kr föreslås leva vidare är det angeläget att bidraget tillfaller *rätt* kommun. Bidraget kommenteras mera nedan.

FSÖ vill också påpeka att i promemorian på sid. 36 sägs att bidraget om 30 000 kr ska kvarstå men här anges att bidraget går eller ska gå till ”särskilt förordnad vårdnadshavare och särskilda kostnader inom socialtjänsten”. Om inte detta är en felskrivning så innebär det att den nuvarande skrivningen i ovan nämnda 31§ som särskilt anger godmanskostnader bortfaller. Överförmyndarna får då inget statsbidrag för godmanskostnader till barn med uppehållstillstånd för tiden mellan uppehållstillstånd till dess särskilt förordnad vårdnadshavare förordnas.

Promemorians kap 3 om förslag till nytt statsbidragssystem

Förslaget innebär att en statsbidragsschablon om 52 000 kr införs för asylsökande barn. Bidraget ska täcka transportkostnader (socialtjänstens kostnader för resa från ankomstkommun), utrednings/uppfoljningskostnader (socialtjänsten), tolkkostnader (socialtjänsten) och kostnader för god man (överförmyndarna). Bidraget ska med automatik utbetalas till anvisningskommunen.

FSÖ synpunkter

FSÖ anser att statsbidraget bör delas upp mellan socialtjänsten och överförmyndarna då reglerna om kostnadsansvar är helt olika i SoL och FB. Som tidigare angetts kommer statsbidraget att i 34% av fallen att gå till fel kommun dvs anvisningskommunen och inte till kostnadsansvarig överförmyndarkommun. Ett alternativ är att ändra föräldrabalken så att placerande kommun även ska stå för godmanskostnader.

FSÖ anser vidare att bidragets storlek om 52 000 kr inte räcker. Följande kalkyl visar detta. Socialtjänsten får nu mellan 31 och 39 000 kr för utredning enligt SoL. Då det större bidraget omfattar placeringsutredning inför HVB boende (ca 70% av alla boendeformer) så innebär det att

socialtjänstens snittkostnad är 37 000 kr. Därtill kommer ca 1000 kr för transportkostnader. Återstående 14000 kr ska då täcka överförmyndarnas godmanskostnader.

En genomgång i en medelstor kommun visar att antalet månader mellan ankomst till uppehållstillstånd är ca 12 månader. Under denna tid utgår idag statsbidrag med faktiska kostnader.

Följande kostnader torde ge en rimlig kostnadsbild. Arvode inkl färdtidsersättning, reseersättning, omkostnadsersättning och tolkkostnader inkl arbetsgivaravgifter med ett snitt om 20%. Totalt 3900 kr per månad. Om antalet asylsökande barn minskar enligt Migrationsverkets prognos antas att asylperioden sjunker till 8 månader. Kostnaden blir då per barn 31 200 kr.

Därtill kommer att det *fn helt saknas statsbidrag för överförmyndarnas handläggningskostnader*. Flera kommuner har ett internt system för att få kommunbidrag där handläggningskostnaden per ärende beräknas till mellan 8 000 och 10 000 kr. Utbildning av gode män antas kosta 1800 kr per god man dvs ca 600 kr per ärende.

Kostnaderna blir då

Soc. utredning	37 000 kr
Transport	1000 kr
Arvoden till god man	31 200 kr
Handläggning överförmyndaren	9000 kr
Utbildning av gode män	600 kr
Totalkostnad	78 800 kr
Promemorians förslag	52 000 kr
Underskott	26 800 kr

För att komma tillrätta med att den föreslagna schablonen går till anvisningskommunen men att kostnaderna hamnar hos överförmyndarna i vistelsekommunen skulle schablonbidraget ovan kunna delas i en del till överförmyndarna i barnets vistelse/folkbokföringskommun och en del till socialtjänsten i anvisningskommunen. Överförmyndarnas bidrag bör uppgå till 40 800 kr.

Om inte verksamheten ska vara kraftigt underfinansierad är det rimligt att Regeringskansliet visar hur man räknat.

FSÖ anser vidare att det schablonbidrag om 30 000 kr som föreslås få vara kvar för kostnader efter uppehållstillstånd också fördelas på ovan angivet sätt dvs att överförmyndarna i barnets folkbokföringskommun får bidraget. Ett rimligt antagande är att arvoden till god man minskas till 75% av det arvode som utgår under asylprocessen. Det innebär att arvode utgår med 2900 kr/mån. Ett rimligt antagande är att det tar 7 månader mellan uppehållstillstånd och till dess en särskilt förordnad vårdnadshavare utses dvs det uppstår en kostnad om ca 20 000 kr. Statsbidrag bör kunna tilldelas överförmyndaren i barnets folkbokföringskommun med ca 20 000 kr.

För FSÖ

Ann Wribe ordförande

ann.wribe@kalmar.se

Kurt Hansson v. ordförande

kurt.hansson@uddevalla.se

